

Decebal –regele dacilor

Decebal, rege dac (87-106), organizatorul si conducatorul a doua razboaie de aparare impotriva expansiunii romane. Inzestrat cu mari insusiri militare si politice, a reputat cateva victorii asupra romanilor.

Abil diplomat, a incheiat cu Domitian, dupa victoria romanilor de la Tapae, o pace favorabila dacilor (89), dar n-a incetat sa se pregateasca in vederea unui nou razboi cu romanii, pe care-l prevedea. A intarit armata, a fortificat cetatile si a incercat sa coalizeze impotriva romanilor toate popoarele vecine, la fel de amenintate.

Al doilea razboi cu romanii a inceput in 101. Desi s-a aparat eroic, poporul dac a fost supus (in cele doua campanii de la 101-102 si 105-106), iar Decebal s-a sinucis pentru a evita umilinta captivitatii.

In stanga se afla portretul lui Decebal sculptat pe Columna lui Traian. Columna, inaugurata in Forul lui Traian la Roma, la 12 mai 113, cuprinde 155 scene, cu 2500 figuri, fiind o cronica a razboaielor daco-romane din anii 101-102 si 105-106 e.n.

Ne place sa spunem, cu mandrie, ca noi romanii, avem doi mari stramosi: **Traian** si **Decebal**.

Regele **Decebal** s-a nascut intre anii 55 si 60 (d.H.), era fiu al lui Scorillo, pe un vas funerar descoperit la Sarmizegetusa existand o dovada scrisa: textul (in limba daca) “**DECEBALUS PER SCORILLO**”.

Talentul militar al tanarului dac l-a ridicat destul de repede pe **Decebal** in fruntea armatei, iar cand unchiul sau Duras - Diurpaneus a devenit prea batran pentru a mai fi rege, i-a cedat nepotului sau locul din fruntea poporului geto-dac. El ocupa tronul **Daciei** intr-un moment in care tendintele expansioniste ale **Imperiului Roman**, care-si stabilise durabil frontiera pe linia Dunarii, se accentuau rapid.

Era anul 87 (d.H.), cand imparatul roman **Domitian** pornise o ofensiva impotriva **Daciei**, iar getii aveau nevoie de un conducator tanar, neinfriecat si inteligent. Acesta s-a dovedit a fi **Decebal**. De altfel, intreaga s-a domnie a fost la fel de zbuciumata, trebuind sa isi conduca de nenumarate ori armata in luptele cu legiunile romane atacatoare.

Dupa ultimile cercetari numele de **Decebal** ar fi un supranume, care inseamna potrivit lingvistilor CEL VITEAZ, ca urmare a vitejiei demonstrate in lupta, numele sau real fiind **DIURPANEU**.

Daca despre **Traian**, imparatul roman se cunosc mult mai multe lucruri, **Imperiul Roman** atingand in timpul domniei sale cea mai mare intindere, viteazul rege dac **Decebal** nu a fost atat de glorificat in cronici, desi este una dintre marile personalitati istorice ale acelor timpuri si ale acestor meleaguri. Totusi, o exceptionala descriere i-a

fost facuta de catre istoricul grec **Dio Cassius**: “ **Decebal era priceput in ale razboiului si iscusit la fapta, stiind sa aleaga prilejul pentru a-l ataca pe dusman si a se retrage la timp. Abil in a intinde curse, viteaz in lupta, stiind a se folosi cu dibacie de o victorie si a scapa cu bine dintr-o infrangere, caracteristici care au facut din el un dusman de temut al romanilor .** ”

Din primul an de domnie **Decebal** este confruntat cu o situatie dificila. In urma expeditiei dace din iarna anului 85/86 in sudul Dunarii, **Roma** organizeaza prima campanie in inima **Daciei**. In vara anului 87 o armata de 6 legiuni, secondata de numeroase unitati auxiliare si comandata de prefectul pretoriului Cornelius Fuscus, traverseaza Dunarea. Intr-un defileu **Decebal** surprinde intr-o capcana fortele romane, in lupta cazand insusi comandantul roman, prizonieri, trofee si stindardul legiunii a V-a Alaude sunt duse de Decebal in Muntii Orastie.

Stralucita victorie ii ofera lui **Decebal** un ragaz de un an, timp in care neobositul rege incheie aliante cu popoarele de la hotarele Daciei, cu sarmantii, iazigi si roxolani, cu marcomanii si quazii germanici. La un an de la infrangerea lui Fuscus, Decebal trebuie sa faca fata unei noi ofensive romane.

Imparatul **Domitian**, numeste un fruntea legiunilor pe guvernatorul Tettius Iulianus. Patrundand in Dacia prin Banat, Iulianus este intampinat de **Decebal**, confruntarea indarjita ce se incheie cu victoria romana. Dar dificultatile intampinate de armata romana in Pannonia in lupta cu quazii si marcomanii, care-l sprijinisera pe regele dac, il determina pe **Domitian** sa accepte ofertele de pace facute de **Decebal**. Se incheie astfel in anul 89 o pace de compromis intre **Imperiul Roman** si **Regatul Dac**, in schimbul unor subsidii in bani, ingineri si instructori militari, **Decebal** se recunoaste rege clientelar, continuand in urmatoorii 12 ani de pace sa-si consolideze puterea si statul. Procesul de centralizare a statului dac este accelerat, armata este echipata si instruita, se initiaza un vast program de constructii civile si militare, soli incearca sa stabileasca relatii cu popoarele si statele inamice Romei.

Decebal - Dio Cassius descriindu-l pe Decebal spune: "Era priceput în ale războiului si iscusit la fapta; stiind cand sa navaleasca si cand sa se retraga la timp, mester in a intinde curse, viteaz in lupta, stiind a se folosi cu dibacie de o victorie si a scapa cu bine dintr-o infrangere;...

Regele Decebal s-a nascut intre anii 55-60 en, fiu al regelui Scorilo, urmând la tron (în anul 87), după normele succesiunii agnatice(unchiul său Duras). Ultimul rege dac are parte de cele mai multe izvoare atât scrise cât și arheologice.

După moartea lui Duras, Decebal devine regele dacilor. Diurpaneus, numele său adevărat, este în fruntea Daciei din anul 87 până în anul 106. Politica lui internă a fost de

a construi cât mai multe cetăți de apărare în jurul sediului central al puterii dacice, Sarmizegetusa. Altă preocupare a fost cea de a-și întări armata.

Aceste măsuri au fost luate în vederea unor viitoare războaie cu romanii. După cum a intuit Decebal, Domițian trimite o campanie romană în Dacia în anul 87. Această campanie condusă de generalul Cornelius Fuscus eşuează, ea încheiându-se cu victoria dacilor. Mai mult de atât dacii capturează armele și steagurile romane și numeroși ostatici romani. Însă Imperiul Roman nu cedează și trimite o altă campanie în anul 88 în Dacia condusă de Tettius Iulianus sfârșită cu victoria romanilor.

După aceste două campanii în anul 89 se încheie pacea între Domițian și Decebal. Condițiile păcii au fost ca dacii să nu mai atace provincii romane, să nu se mai alieze cu dușmanii romanilor, să le returneze romanilor steagurile, armele și prizonierii romani. În schimb dacii primeau bani, arme, constructori și meșteri din partea romanilor periodic. Astfel Decebal devine „client” al Imperiului Roman și face din această pace o pace avantajoasă dacilor.

În anul 96 Domițian moare și la tron urcă tatăl lui Traian. După 2 ani Traian moștenește tronul și hotărăște să se răzbune pe statul dac. Aceasta consideră pacea din anul 89 o pace rușinoasă pentru poporul roman și încetează să mai furnizeze dacilor arme și bani. El urmărește cucerirea Daciei din următoarele cauze: bogățiile Daciei; pericolul pe care îl reprezintă Dacia pentru provinciile romane; dorința lui de a-și mări teritoriul.

În anul 101 începe primul război daco-roman încheiat în 102 cu victoria romanilor. Tot în acest an Decebal semnează un tratat de pace cu Traian ale cărui condiții sunt ca Decebal să nu mai construiască cetăți de apărare și să dărâme zidurile cetăților existente, să cedeze unele teritorii din Dacia romanilor, să nu mai încheie tratate de alianță împotriva Imperiului Roman. Aceste condiții făceau ca statul dac să fie vulnerabil împotriva unui atac.

Decebal realizează acest lucru și nu respectă nici o condiție a păcii, el construind cât mai multe cetăți în zona Munților Orăștie. În anul 103 începe construcția podului peste Dunăre de către Apolodor din Damasc la Drobeta. Al doilea război daco-roman începe în anul 105 și se sfârșește în anul 106 cu înfrângerea dacilor. În urma războiului cetățile dacice sunt distruse, Sarmizegetusa este incendiată, Dacia devine provincie romană, iar Imperiul Roman își îmbunătățește economia. Dacia a fost desființată, însă nu toți dacii au fost cucerii; triburi de daci liberi existau în nordul și estul provinciei. Viata lui Decebal - În iureșul bătăliei, deciziile nu sunt luate întotdeauna doar de căpeteniile oștilor. Nu numai ofițeri, dar chiar și grade inferioare, soldatii de rând vroiau să-și arate bravura și să se prezinte în fața căpeteniilor lor cu un trofeu oarecare. Unul dintre aceste trofee a fost însuși capul generalului Oppius Sabinus.

Viata lui Decebal - Înfrângerea Romanilor a fost cruntă și vestea a zburat la Roma cu viteza fulgerului. Soldații romani au început să fie bântuiți de spaimă, ceea ce era extrem de periculos pentru moralul celorlalte armate. Era de așteptat ca lucrurile să nu se oprească aici. În aceste împrejurări, înșiși Dacii se preocupau de urmările posibile ale victoriei lor.

De aceea, în loc ca regele Duras să se gândească la un triumf, după moda generalilor romani, el și-a făcut un examen de conștiință și și-a spus că, la vârsta înaintată la care

ajunsesse, după optsprezece ani de domnie, îi va fi greu să mai facă față altor confruntări de acest fel. Romanii realizaseră cu multă abilitate „încercuirea politică și militară” a Daciei, căci, în vest, Iazigii aflați în solda imperiului, au devenit apoi aliații Romei.

În răsărit, Geția Minor era în întregime în mâinile Romanilor iar în nordul Pontului Euxin, regatul bosporan îl stăpâneau tot ei, moștenindu-l după eliminarea lui Mitridate Eupator. Dacii erau conștienți de greua lor situație și de aceea regele Duras a socotit că sosise momentul să cedeze tronul unui rege tânăr, dotat cu calități politice, diplomatice și îndeosebi militare. Acesta era Decebal, nepotul său. Vremurile tulburi n-au îngăduit, la sfârșitul anului 86, ca succesiunea la tron să fie însoțită de manifestări și serbări fastuoase.

Probabil că au existat ceremonii simple, ca cele ce se fac pe câmpul de luptă, când comanda se trece unui alt șef militar. Nu este exclus ca însăși armata să-l fi aclamat, după moda romană, căci comunicările în tot spațiul tracic erau intense și obiceiurile treceau lesne dintr-o tabără în alta. Acest lucru este plauzibil având în vedere reputația capatată de tinarul rege în luptele din sudul Dunării. Armata romană obișnuia să aclame și să hotărăască asupra noilor comandanți, uneori chiar pe câmpul de bătălie, unde virtuțile acestora erau judecate cu severitate.

Frontierele fiind permeabile, obișnuitele se împrumutau. Desigur, Marele Sfat al țării se întrunise la Sarmizegetusa, aducând mulțumirile convenite lui Duras, pentru că fusese un rege bun și, în timpul său, nu se manifestaseră rebeliuni și sciziuni de seama. Dimpotrivă, curajul arătat la o vârstă înaintată, prin purtarea unui război preventiv, după cum o cereau circumstanțele politice și momentul, i-au creat o aureolă binemeritată. Asupra investiturii și proclamării noului „rege al regilor Daci” n-au fost discuții, adunarea nobililor votându-l în unanimitate.

Era eroul zilei, întors victorios de pe câmpul de luptă, ca general al oștilor dace. Nimeni altul mai bine ca dânsul nu putea să devină urmașul regelui Duras, cu atât mai mult cu cât Decebal era principe mostenitor. În tradiția traco-dacică, regele era ales pe viață și nu întotdeauna fiul celui precedent putea (sau trebuia) să fie ales succesor. El însă avea merite personale, dovedite în luptă, chiar în preajma succesiunii atât de bine chibzuite de unchiul său. N-a avut și nu era cazul să se vorbească despre alți candidați la suprema comandă a regatului, care se restrângea tot, mai mult sub înțeleștarea romană.

Decebal

NUMELE

Ultmiul rege dac are parte de cele mai multe izvoare atât scrise cât și arheologice. Se accepta unanim numele DECEBAL desi in cele mai multe izvoare latine apare sub forma DECEBALI iar pe un vas funerar descoperit la Sarmizegetusa Regia se poate citi textul in limba daca: "DECEBALUS PER SCORILO" ceea ce inseamna "Decebal fiul lui Scorilo". Asadar este posibil ca adevaratul nume al regelui dac sa fie DECEBALUS.

DOMNIA

Regele Decebal s-a nascut intre anii 55-60 d.Hr., ca fiu al regelui dac Scorilo. Talentul sau militar il ridica in scurt timp in fruntea armatei iar cand unchiul sau Duras-Diurpaneus ajunge prea batran ii ia locul bine meritat in fruntea poporului geto-dac in anul 87 d.Hr, cu ocazia ofensivei imparatului roman Domitian. Zbuciumata domnie a regelui dac dureaza pana in anul 106 cand desi este invins nu este ingenuncheat, el curmandu-si viata pentru nu a ajunge viu in mainile dusmanilor sai.

CAPITALA

Capitala statului dac aflat sub conducerea regelui Decebal era cu certitudine Sarmizegetusa Regia. Acum o capitala in adevaratul sens al cuvintului, mostenirea lasata de **Burebista** este un oras mult mai complex, inconjurat acum si de o asezare civila complexa.

POLITICA

INTERNA

Putine izvoare s-au pastrat din multele si bine documentatele scrieri care au existat lucru stiut cu certitudine semnate de scriitori care au vizitat Dacia. Dar cele care au ajuns pana la noi, sunt suficiente pentru a realiza tabloul politicii interne dusa de regele Decebal.

Pe plan militar isi dezvoltata armata, acum adaptata in sa la iminentul pericol roman. Pentru aceasta, numeste responsabili cu oastea, o doteaza cu arme noi de tip roman, aducand mesteri latini, primind dezertori din armata romana, studiaza modelul armatei adverse; Pe plan social este de mentionat stratificarea mai pregnantă si mai complexa a păturilor sociale, cu aparatele administrativ, judiciar, religios aferente;

Pe plan administrativ construiește un aparat de stat care contine prefecti pentru fiecare ramura economica, la fel si in industrie, detine o cancelarie competenta, aparatul judiciar este mai bine gandit decat cele anterioare aparatul religios se mentine in forma cunoscuta de conducere duală (rege si preot), in plus invatamantul prezinta o dezvoltare mai accentuata in aceasta perioada;

Pe plan economic canalizeaza negoul, spre deosebire de perioada Burebista, pe directia Dacia-Imperiul Roman (arheologia confirma cantitatea foarte mare de produse importate iar izvoarele scrise cea exportata), **agricultura** se mentine la cote superioare cu aceleasi maxime la cereale, ovine si produse apicole. Industria metalifera, fie ca e vorba de metale feroase pentru arme (pentru dotarea puternicei armate), fie ca e vorba de metale pretioase (care ajung sa ia forma numeroaselor podoabe descoperite sau care ajung in visteria regala destul de mare pentru a scoate din impasul financiar Imperiul Roman), prezinta o dezvoltare fara precedent;

Pe plan religios construiește noi si magnifice sanctuare in incinta sacra a **capitalei** ceea ce demonstreaza rolul important pe care il avea religia in societatea dacică, si importanta pe care i-o acordau atat regele cat si viceregele-preot, Vezina.

POLITICA

EXTERNA

Caracteristica principala a politicii externe dusa de regele Decebal este imbinarea cu ingeniozitate a actiunilor militare si a celor diplomatice atât cu adversarii cat si cu aliatii. In anul 87 d.Hr. in urma unei solii batjocoritoare, imparatul Domitian il trimite pe generalul Fuscus sa atace Dacia, acesta fiind in sa distrus la Turnu Rosu. Ofensiva este reluata de romani in anul 88 d.Hr. sub conducerea lui Tettius Iulianus.

Apriga batalie de la Tapae ii scoate oficial pe romani invingatori (aici se desfasoara episodul in care Vezina scapa de pe front prefacandu-se mort). Domitian nu fructifica avantajul si pleaca sa ii pedepseasca pe cvazi dar actiunea se termina rău pentru romani care vor fi nevoiti sa cadă la pace cu dacii. Această pace din anul 89 pare a avea termeni buni pentru romani, Domitian premiaza soldatii romani, este aclamat ca invingator si

totusi ani de zile aceasta pace este privita la Roma ca una rusinoasa pentru romani din pricina ca Imperiul va cumpara cu bani grei linistea de la sudul Dunarii.